

ҚАДИМДА ЯССИ АТАЛИБ, сўнгроқ Түркистон номи билан шуҳрат топган шаҳарин мусулмон дунёсида билмайдиган одам жуда кам бўлса керак. Бу шаҳар, аввало, туркий оламинг энг буок фарзандларидан «шайхул машоҳиҳ» Аҳмад Яссавий турфали машихурдир. Унинг қабри шу ерда. Навоий чин Түркистон аҳлиниң қиблай дуюси деб атайди.

Шахарга кирмасинизданоқ мақбараминг мэробати иккни гумбаз билан шеъротни кўзга сатшади. Мутахассислар айланман гумбазларини бино бўлишини Шарқинин азалий удумларидан тавоғ билан боғлайдилар. Калъага борглардан «Ҳажар ул-асод» атрофида анланбиз ёзнатар эканлар. Бу аслида умуминсоний бўлбўл осмон ёритичларининг айланма ҳаракатига тақдидан келин чиқкан экан (карани), ҳам кунин сўзаро ишлатиладиган «айланан», «айланни кетай» да қанча мазнобор.

Гемур тарихчиларидан Шарафиддин Али Яздин жаҳоннинг, Аҳмад Яссавийн алоҳиде ихlos юйганини, ҳазрат қабри устидаги гумбазининг бино бўлишини Шарқинин азалий удумларидан тавоғ билан боғлайдилар. Калъага борглардан «Ҳажар ул-асод» атрофида анланбиз ёзнатар эканлар. Бу аслида умуминсоний бўлбўл осмон ёритичларининг айланма ҳаракатига тақдидан келин чиқкан экан (карани), ҳам кунин сўзаро ишлатиладиган «айланан», «айланни кетай» да қанча мазнобор.

Гемур тарихчиларидан Шарафиддин Али Яздин жаҳоннинг, Аҳмад Яссавийн алоҳиде ихlos юйганини, ҳазрат қабри устидаги гумбазининг бино бўлишини Шарқинин азалий удумларидан тавоғ билан боғлайдилар. Калъага борглардан «Ҳажар ул-асод» атрофида анланбиз ёзнатар эканлар. Бу аслида умуминсоний бўлбўл осмон ёритичларининг айланма ҳаракатига тақдидан келин чиқкан экан (карани), ҳам кунин сўзаро ишлатиладиган «айланан», «айланни кетай» да қанча мазнобор.

Хоснат БОБОМУРОДОВА

АЭЛИНГНИ

АСРАГИЛ ЭЛИМ

Қүш саҳар йигламасин қон,
Юлдузларинг талашмасин жон,
Майсаларинг бўлмасин хазон,
Аэлингни асрагил, элим.

Елкаси чўнг бўлсан эркакнинг,
Ишлари ўнг бўлсан эркакнинг,
Кийганин тўн бўлсан эркакнинг,
Аэлингни асрагил, элим.

Бешингингга ўғил белансин,
Ойлар сендан омад тилисанин,
Ганимларинг куйсин, элансин,
Аэлингни асрагил, элим.

Эр — пир, деб кўл узатган ҳам шул,
Айнинг ёпган, тузатган ҳам шул,

Фолиб йўлга кузатган ҳам шул,
Аэлингни асрагил, элим.

Номинг ёмон сўздан қўриди,
Ҳар хил нопок издан қўриди,
Боғларингни куздан қўриди,
Аэлингни асрагил, элим!

— Чарчадим...
— Ёвга ён бердими яна битта мард?!
Дўл каби, сел каби босавер, эй дард,
Садо беравергин кўхна Самарқанд,
Нолиши ҳаққи бор бўлса эркакнинг.
Отам деган умид йиглаб кетсин-а,
Уғлим деган элнинг тили қотсин-а,
Кўнглини берган аёл қонлар ютсин-а,
Тиргакка зор бўлса ўзи тиргакнинг.

Ез ўтмай, куз ўтмай қиши келсин, майли,
Илинж карвонлари бўш келсин, майли,
Бу бошағарол кўши келсин, майли,
Ҳамроҳи аталсан ланжу кўрқонкин.
Коронгу кунларда ўт каби порлаб,
Кўпларни ер учун курашга чорлаб,
Нечук чарчадим деб айтасиз, ё раб,
Курбони эдикми, ҳазил, эрмакнинг?
Онаси, хотини, қизи бор бўла,
Дилда ватан ишик баркор бўлса,
Хечса бир фаними тик, ҳушер бўлса,
Чарашга ҳаққи йўқ асил эркакнинг!

**КЕЧИРИНГ,
ҚЎЛЛАРИМ
ЁРИЛИБ КЕТГАН...**

Тирик жон теримга берилиб кетган,
Бошгача ои ранги қорилиб кетган,
Кимтиниб чой тутиб деди бир аёл:
Кечиринг, қўлларим ёрилиб кетган...

нафис гулли шоҳи матоли
эсдалника битилган сўзларининг: «Буюк саломлар, гўзлар
орзуар-ла...»

Кейнинг пайтда баҳорни
сифониган оламдек мунавар
шеврятин тилаган тонг каби,
Боюк кунлардан да гўзлар
бу шеврларни яратган халинини
ажодларни имонбю мурод-
бўй бўлсинлар!

Ногоҳ, бу мислив маънавий
чашмадан ўзгарал ҳам
баҳра олишларни, меҳру
муҳаббат дунёсдан қайта ту-
нилишларни истадим...

Узилмиш, ой узилмиш,
Карвон йўла тузумлини.
Борми менден ёрабдат,
Эла элдан узилмиш.

Юзининг холинг, ой қиз,
Хушдир жамолинг, ой қиз.
Үлдирди нозинг мани,
Надир ҳаълинг, ой қиз?

Узил узра булон бўлай,
Еллара сўрғон бўлай.
Мени сеянган ўғлонинг
Белини белғон бўлай.

Азизим гула менгзар,
Гула, бузбула менгзар,
Панжарадан боғдан ёзи
Очилик гула менгзар.

Тарлон күшининг учи, кел,
Тоғ башини тушди, кел.
Мен у тоғни сунядим,
Тоғ ўриндан ўзди, кел.

Далада лоласи бор,
Меш ичра таласи бор,
Овчи отган жайронинг
Сутамар боласи бор.

Суудан сел иси келар,
Тошдан гил иси келар,
У, манинг ёғли болам,
Сандан гул иси келар.

МУХТАРАМА таржима-
лари.

КАДИМ ХИКОЯТЛАР

ни қандай бўлмасин хуфия йўллар билан
кўла туширинг ҳаракат килади.

Жаъфарнинг хотинларидан тащари бир
нечо ҳос канизларин ҳам бор эди. Малика
упшу канизларидан бири билан тил-
шиш. Жаъфар тунайдиган кечани ундан сў-
райди ва катта маслабатни тасдиқларди. Ха-
нифа бобонга қараб, «Хўш, тилагини недур,
гапир!», деди. Бобон энди анча тетикини
шундай деди: «Тилагим шулки, мазкур
фалончи бобон ёби фалоний Бармакий ав-
лодига мансуб эмас», деган мазмунда ёзма
хуҗжат килило берсангиз.

Бобондан бундай ножуя сўзини ёштиб, ха-
лифа билан Жаъфар таъзигуба бир-бirlари-
га қарайди. Ниҳоят, халифа шубҳа назара
ри билан бобонга боқардик, «Сен, чоҳ, қа-
риб эсингни ҳоқиқий ёнибсан. Зоро, менинг сал-
танатини Бармакий авлодидан ўтмарко ав-
лод бўлмаган ва бўймайдур ҳам. Маммакат
бўйлаб барча катта-кичини бу авлодга ҳавас
бўйларни қараса, наини, сен бу авлоддан ҳа-
зар қилсанг. Ер-сув, мансаб, мол-дунё тила,
бераиди. Шу ҳам тилак ўғлдини мануб-
дат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Кундуздан бир кун Хорун ар-Рашид Жаъ-
фар билан бирга ўзининг хос бояларидан би-
рида сайдирлари. Халифа олтадан тўхтаб,
қаршидаги олма даҳрата ишора қиласар-
кан, «Нара, Жаъфар, зам чиройли олма пи-
шибдими?» деди.

— Тайёрларга лойиқ олма экан, — деб жа-
воб беради Жаъфар.

Дарҳақиқат, халифани мафтун цилган ол-
ма қизил олма бўлиб, дарҳатнинг кўни шо-
ҳида осилни турарди. Халифа олмата сукана-
ниб тикиларин, Жаъфарга қараб, «Ушбу
боянбарин, айрим хужакларга Жаъ-
фарни ўзи мурх босиб юбораверади. Жаъ-
фар ҳам ҳар соҳада халифанин ишончни
оқлар, уни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Кундуздан бир кун Хорун ар-Рашид Жаъ-
фар билан бирга ўзининг хос бояларидан би-
рида сайдирлари. Халифа олтадан тўхтаб,
қаршидаги олма даҳрата ишора қиласар-
кан, «Нара, Жаъфар, зам чиройли олма пи-
шибдими?» деди.

— Тайёрларга лойиқ олма экан, — деб жа-
воб беради Жаъфар.

Дарҳақиқат, халифани мафтун цилган ол-
ма қизил олма бўлиб, дарҳатнинг кўни шо-
ҳида осилни турарди. Халифа олмата сукана-
ниб тикиларин, Жаъфарга қараб, «Ушбу
боянбарин, айрим хужакларга Жаъ-
фарни ўзи мурх босиб юбораверади. Жаъ-
фар ҳам ҳар соҳада халифанин ишончни
оқлар, уни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

Халифа олмата қилиға олиб, завъ билан
томоша қиласаркан, «Ма, ол, искита бул,
ёймиз», деб, олмани Жаъфарни узатади. Жаъ-
фар билан Жаъфарни ўзига ённи дўст савалине-
мат деб бўларди. Улар доим бирга бўлар,
салтанат ихшарини бамаслаҳат амалга оши-
радилар.

ИСОННИНГ ЙУЛИ қайси манзилга кўпроқ тушса, ўша жой унинг учун азиз ва муҳтадири. Қабристонлар азиз мүқаддас жойлар...

